

DRIEDELIG MATRAS BIJ JAKOB BRANDS BOOD SCHUILPLAATS BIJ RAZZIA'S.

Om het rijtje van de drie bekende verzetsmannen uit Huizen compleet te maken, zocht *Jady Snel* contact met *Bert Brands*, zoon van de 29-jarige rijwielhandelaar Jakob Brands. Samen met Arie de Waal en Klaas Snel smeedde Brands plannen om te voorkomen dat de Duitsers bij hun terugtrekking de Phohi-zenders in Huizen zouden opblazen.

Jakob Brands

Herinneringen

Het was voor Bert Brands moeilijk om zich dingen te herinneren uit de oorlogsjaren, omdat hij toen nog heel jong was.

Bert vertelt: "Echt veel herinneringen heb ik niet, want ik was in die tijd nog maar 7 of 8 jaar. En als je je wél wat herinnert dan haal je vaak dingen door elkaar. Wat ik me wél herinner is dat ons gezin vaak bezoek kreeg van een paar soldaten. Ze spraken gebrekkig Nederlands en droegen uiteraard een Duits uniform. Later bleken dit Sudeten-Huizers te zijn, die gedwongen waren om mee te vechten en ons land te bezetten.

Eén van hen kan ik me nog goed herinneren. Hij heette Karel, waarschijnlijk Karl, en werd door ons oom Karel genoemd. Hij deed vaak spelletjes met ons en we waren eigenlijk altijd blij als hij kwam. Op een keer nam hij afscheid van ons, want hij moest voor langere tijd weg. Later bleek dat hij naar het Oostfront was gestuurd".

Karel in tranen

Bert vervolgt: "Heel veel later, mijn vader was inmiddels al opgepakt en gefusilleerd, kwam hij weer terug. We herkenden hem eerst niet, want hij was in de tijd dat wij hem niet hadden gezien, opeens jaren ouder geworden. Zo zag hij er tenminste uit. Toen hij hoorde dat mijn vader gefusilleerd was, barste oom Karel in tranen uit. Hij was nauwelijks tot bedaren te brengen. Zelf was hij ook niet onbeschadigd uit de oorlog gekomen. Hij miste een been. Na de oorlog heb ik hem ooit nog eens ontmoet op het politiebureau van Huizen. Ik moest daar toen enige vragen beantwoorden, maar het hoe en waarom weet ik niet meer. Ik weet nog wel dat hij ook toen, heel bedroefd was om hetgeen er was gebeurd."

Bed schuilplaats voor razzia's

Jakob Brands, geboren op 11 maart 1915, was getrouwd met Huibertje Westland en woonde met drie kinderen op de Beemsterboerstraat waar hij een rijwielzaak had. Zoon Bert en zijn broertje sliepen in de oorlogsperiode in een tweepersoonsbed dat een driedelig matras had. Bert: "Het is een paar keer voorgekomen dat we 's avonds in half slapende toestand uit bed werden getild. Dan werd het middelste gedeelte van het matras verwijderd, ging er een persoon op die open plek liggen, werd een en ander weer opgevuld, het laken ging er overheen en wij konden weer in bed. We sliepen daarna gewoon verder. Naar mijn idee heeft ook Arie de Waal, die wij goed kenden, wel eens onder ons in bed gelegen. Later begrepen we pas, dat het een schuilplaats was die bij razzia's werd gebruikt."

Ooggetuige arrestatie

Op 27 september 1944 werd Jakob Brands gearresteerd op zijn woon- en werkadres aan de Beemsterboerstraat in Huizen.

Overbuurvrouw Wedekind was ooggetuige van zijn arrestatie. "Er waren op dat moment ouderlingen bij mij op bezoek", vertelt mevrouw Wedekind. "Ik kan het me nog als de dag van gisteren herinneren. Het was kwart voor drie 's middags. De Duitsers liepen vanuit de Schoolstraat naar de werkplaats van Jakob Brands en hij werd vanachter zijn werkbank weggehaald en tussen de Duitsers in meegenomen."

Executie

Samen met zijn kameraden Snel en De Waal liep Brands op die 28ste september op het terrein van de kalkzandsteenfabriek. Ter hoogte van de zandafgraving moesten ze stilhouden en zich met het gezicht naar de zenders (*foto boven*) opstellen. Zo zouden ze nog een laatste blik werpen op de reden van hun executie. Toen haalden de Duitsers de trekker over.....

Lichamen toch begraven

De lichamen van de drie mannen moesten op last van de Duitsers blijven liggen om verbrand te worden.

Maar 's nachts werden de stoffelijke resten door politie-collega's van Arie de Waal weggehaald en begraven op de Oude Begraafplaats aan de Ceintuurbaan in Huizen. Vreemd genoeg staat op het grafmonument (*foto onder*) de naam *Jan Brands* in plaats van *Jakob Brands*.

Gepubliceerd in de Huizer Courant van 6 juni 2002

Uit 'Huizen in verdrukking en verzet 1940-1945', samensteller Jady Snel.